

Biskop Atle Sommerfeldt:
VISITASFOREDRAG
EIDSVOLL, FEIRING, LANGSET OG RÅHOLT SOKN
25. oktober 2015

---

*«Den prektigkledd sommerfugl
er fløyet fra Guds hånd.
Han ga den gyldne ringer
og røde purpurbånd».*

Henrik Wergelands salme fra 1840 – i Norsk Salmebok på nr 292 – uttrykker den grunnleggende undringen over skaperverkets storhet som er så nært til stede i prestegårdshagen han kjente som barn her på Eidsvoll: «Alt, hvad der af Dyreverdenens to- og firbenede kunde heges og huses i en saadan Gaard, syntes at være samlet og befinde sig altsammen saare vel. Det bjeffede og brægede, kurrede og kaglede, snerrede og snadrere fra alle Kanter og Kroger, saa lang Dagen var», skrev søsteren Camilla i sine oppvekstminner fra prestegården.

De første eidsvollingene slo seg ned på Minnesund og i Sundet for ca 5000 år siden. På den tiden var det svært lite vegetasjon så de første eidsvollingene levde som halvnomader og fartet rundt med buskapen til steder der de kunne finne livsgrunnlag.

Gravhaugene på Flira - som betyr «rund, naken flate» – viser at eidsvollingene i bronsealderen (fra ca 1500-tallet f.Kr.) begynte å organisere seg i større fellesskap. Gravrøysene ble trolig brukt av befolkningen fra et større område, og forteller om religiøs bevissthet og håp om et bedre liv i en annen verden. Siden da har mennesker på Eidsvoll knyttet sammen religiøs lengsel og respekten for de døde til hellige steder.

Olav Haraldsson etablerte **Eidsivatinget** på Eidsvoll i 1022 fordi Vorma og Mjøsa gjorde det tilgjengelig for tingmenn fra hele det sentrale innlandet på Romerike, Hedmark, Hadeland, Gudbrandsdalen og Østerdalen. Eidsvoll ble et sentralt sted for utviklingen av rettssamfunnet i Norge basert på kristenretten.

Eidsivatinget ble avvirket en gang på 1600-tallet, men stedet fikk igjen sentral betydningen i 1814 for utviklingen av Norge som rettsstat og vedtaket av landets grunnlov.

Vorma og Mjøsa har skapt grunnlag for **handelsvirksomhet** og befolkningsvekst. Minnesund har gjennom hele sin historie vært en tradisjonell **jord- og skogbruksbygd**, men fra 1600-tallet ble det også etablert **jern- og koppergruver**, og senere **skipsbyggeri**. Virksomheten i Minne var så betydelig at man i 1848 søkte om status som kjøpstad, men tapte rettighetene til Hamar.

I Eidsvoll ble **Verket** etablert i 1624 og ble en sentral jernindustriaktør både lokalt og regionalt i flere generasjoner. På 1700-tallet ble Verket kjøpt opp av hertug Jacob fra Kurland som tok med seg mange latviske jernverksarbeidere. Arbeidsinnvandring er altså intet nytt fenomen, heller ikke i Eidsvoll.

Samfunnsutviklingen la grunnlaget for økt levestandard, bedre folkehelse og økt kunnskap, men også skjerpede **motsetninger** mellom sosiale klasser og næringer, og med betydelige kulturforskjeller og levemåter. Verkseier Theodor Georg von Schlanbusch var oppmerksom på

denne utviklingen og testamenterte i 1746 de fire gårdene og 48 **husmannsplassene** som lå under Verket til de som bodde der, for å sikre verksarbeiderene «i fall næringen ved Verket i fremtiden kunne slå dem feil». På slutten av 1700-tallet gikk verksarbeiderne til rettssak mot de nye eierne for å få testamentet innfridd. Verksarbeiderne vant og fikk sin rett. Dommen skapte stor forargelse blant godseiere og embetsmenn. Sokneprest Leganger i Eidsvoll slo fast at en slik domsavsigelse «ophævede al den Harmonie og Kjærlighed, der bør være mellem Herre og Tjenere», og som datiden betraktet som en skaperordning.

Her speilet han nok langt tydeligere prestens sosiale klasse enn den bibelske samfunnsforståelsen bygget på *shalom*, fred, der alle mennesker er skapt i Guds bilde, til likeverd og rettferdighet.

Skiblander trafikkerer fortsatt vannveien - med 16.500 reisende i 2015. Norges første **jernbanestrekninger** ble etablert mellom Christiania og Eidsvoll i 1854 med hele fire ulike klasser på passasjervognene. De dårligste vognene var rene kassevogner uten tak eller sittemuligheter,

Satsningen på E6 og utviklingen av dobbeltspor på Dovrebanen de nærmeste årene, slik vi fikk det presentert fra **Fellesprosjektet** under visitasen, befester Eidsvoll kommunes sentrale betydning for kommunikasjon i landet vårt.

Igjen er det stor **innflytting** til Eidsvoll, med en **befolkningsvekst** på hele 27 % siden forrige visitas i 2004. I 2014 pendlet 60% av de sysselsatte ut av kommunen. Derfor blir tidsoverskuddet til aktiviteter utenfor familien redusert for de mange nye familiene som bosetter seg her. I møte med en slik utvikling blir lokalmiljøets kvaliteter svært viktige, ikke minst når det gjelder å utvikle et godt bomiljø der familie og ungdommer kan delta. Det blir særlig viktig at de som sliter med å holde følge med de nye kravene til prestasjoner og omstillinger gis trygghet for inntekt og helse, og at ikke nye klasseskiller utvikles.

Under den spennende kulturkvelden på Badet torsdag kveld kunne Gunnar Gravdal Nerhus fra **Eidsvoll Historielag** fortelle at mer enn annenhver av dagens innbygger i Eidsvoll er enten første eller andre generasjons innflyttere. Han pekte på at samfunnsforskerne mener at «stedsidentitet» er viktig for menneskers psykiske helse og livsfølelse. Arbeidet med å utvikle en slik stedsidentitet for alle innbyggerne i det nye Eidsvoll, er en vesentlig oppgave for hele lokalsamfunnet. En slik stedsidentitet må omfatte alle som bor her og skape sammenheng mellom fortid, nåtid og fremtid.

Den norske kirke i lokalsamfunnet

Den norske kirke er en sentral aktør i arbeidet med å utvikle en slik stedsidentitet. Hun har vært tydelig til stede i lokalsamfunnene helt siden kristendommen først fikk fotfeste i Norge. Den første **kirken på Eidsvoll** ble reist allerede i 1017, trolig som en midlertidig stolpekirke. På slutten av 1100-tallet ble korskirken i stein bygget, og kirkestedet stod i mange år i en særstilling på Østlandet på grunn av den sentrale funksjonen den hadde under tingsamlingene, og den ble også sentral i forbindelse med riksforsamlingen i 1814. Under sin visitas i Eidsvoll i 1594 bemerket biskop Jens Nilssøn at kirken er «smukt flidt inden med stoler og andet slikt». Det første kirkebygget i **Feiring** var en stavkirke, trolig oppført omkring år 1200, mens dagens kirkebygg er fra 1875. Kirkestedets lange historie gjenspeiles i dag i det svært godt bevarte middelalderkrusifikset fra den opprinnelige kirken, som henger i koråpningen. I 1859 ble **Langset kirke** innviet, og **Råholt kirke** i 1888.

Eilert Sundt, grunnleggeren av norsk samfunnsvitenskap, var prest i Eidsvoll fra 1870-1875. Han kartla befolkningens levekår og var dypt rystet over den nødstilstand han avdekket. Biografen H.O. Christoffersen bemerker at hans sognebarn hadde vanskelig for å forstå nytten ved statistiske undersøkelser. Sundt forsvarer seg: «Netop det, at man har lagt nøie Merke, at man ved Tællinger har forvissat seg om, hvordan Tilstanden er, det skjærper Iveren og styrker Udholdenheden» og danner grunnlag for gransking og ettertanke (side 260).

I arbeidet med å utvikle lokalkirken her i Eidsvoll er Sundts innsikt fortsatt gyldig. Den kirkelige statistikk må legge grunnlaget for menighetsråd og fellesråd sitt strategiske arbeid i årene fremover.

Til sammen utgjør de fire vakre og velholdte kirkebyggene disse lokalsamfunnenes eldste **identitetsbærere**, som fortsatt er i aktiv bruk.

Befolkningen i Eidsvoll, Langset, Feiring og Råholt slutter også i dag opp om kirken og bekrefter ved sine handlinger at de ser kirken som et viktig sted for identitet, tilhørighet og livstolkning. 80% av kommunenes befolkning, det er 18.608 mennesker, er **medlemmer og tilhørende** i Den norske kirke, om lag 600 flere enn ved forrige visitas. Dette bekrefter at Den norske kirke er noe langt mer enn et fellesskap av individuelt troende.

I 2014 ble 189 barn **døpt** i de fire sognene, 16% flere enn i 2010. Det var over 80% av alle fødte i de fire soknene, 20% høyere enn i 2010. Dette er en betydelig høyere andel enn bispedømmet som helhet, og er svært gledelig. Her er det svært godt grunnlag for å nå Den norske kirke og bispedømmets mål om høy dåpsdeltagelse. Det at foreldre her i Eidsvoll kan melde dåp på nettet kan være en grunn til den gledelige økningen. I alle fall er dette fremtidsrettet og med på å gjøre kirken tilgjengelig for flere.

Veksten i antall **tilhørende** er lavere enn ellers i bispedømmet, men er også en utfordring her i Eidsvoll. Tilhørende er barn av medlemmer i Den norske kirke, som ikke er døpt. I Eidsvoll er det 803 barn og unge under 18 år i denne gruppen. Tiltak må derfor utvikles for at enda flere foreldre har frimodighet til å bære barna sine til dåp.

Det er derfor viktig at dere fortsetter å invitere tilhørende til tiltak innen **trosopplæringen**. Disse arenaene må brukes både til å rekruttere til dåp, og til samtaler med foreldre om hvordan dåpens tilgjengelighet og relevans kan økes. Så langt i år er det døpt 6 konfirmanter, noe som er svært gledelig. Med det gode og brede arbeidet blant alle aldersgrupper ligger det vel til rette for å gjøre forsøk med **dåp på andre dager** enn søndag, gjerne kombinert med tilbud om kirkelig **ekteskapsinngåelse**.

Forkynnelsen må hele tiden fremheve dåpen som troens ankerfeste og veilede alle døpte til å delta i nattverdens gjestebud og leve dåpslivet til beste for hverandre i familie, kirke og samfunnsliv, slik Martin Luther lærer oss.

Gudstjenesten er den kristne kirkes grunnleggende, hellige handling, som har vært feiret hver eneste søndag i snart 2000 år, over hele verden. Eidsvoll, Feiring, Langset og Råholt hadde i 2014 en samlet gudstjenestedeltagelse på 20.551 (1,1 deltagelse pr medlem mot 1,25 i bispedømmet). Dette er altså noe lavere enn gjennomsnittet i bispedømmet. I Langset er det en markert nedgang i gudstjenestedeltakelsen de siste årene, mens Råholt viser en god vekst på

20% siden 2010. Det er nødvendig å fortsette arbeidet med bredere involvering i gudstjenestene, ikke minst fra de mange lag, organisasjoner og foreninger i lokalmiljøet, som vi fikk møte et bredt spekter av under **Kulturkvelden** på torsdag.

Ung Messe, som jeg deltok i på onsdag, samlet bredt. Gjennom fokus på **Verdensdagen for psykisk helse** utrustes både ungdom og andre til å møte samtidens mange utfordringer. Dette er et godt eksempel på et gjensidig fruktbart samarbeid med lokale aktører, som gjerne kan utvides og involvere flere og andre typer gudstjenester. Den årlige **rockegudstjenesten** i Feiring i forbindelse med «Moro ved Mjøsa» er også et svært godt tiltak der kirken markerer seg tydelig i lokalsamfunnet og har utviklet en stedegen gudstjenesteprofil. Det er viktig at også slike spesielle gudstjenester følger Den norske kirkes orden når det gjelder nattverdfeiring.

En betydelig innsats har blitt lagt ned i arbeidet med **åpen kirke** i Eidsvoll og Råholt gjennom hele året, og Feiring i sommersesongen. Dette er med å øke kirkens tilgjengelighet og gir mennesker et sted for individuell spiritualitet i felleskapets rom, med lystenning, stillhet, samtaler, bønn og refleksjon. **Ruslegudstjenesten** opp Badebakken torsdag kveld var en fin pilegrimsopplevelse i samme ånd.

Langset menighetsråds ønske om å gjøre kirken til en **veikirke** er en fin måte å markere både kirkebygget og bygda på, med mulighet for bred involvering i lokalsamfunnet. Dette tilbudet kan sees sammen med et bredere tilbud om sommeren, knyttet til **pilegrimsleden**, der **Eidsvoll prestegård** allerede er i aktiv bruk med 104 overnattinger denne sesongen. Denne bruken av Eidsvoll prestegård og samarbeidet med **Amatørteateret**, er en svært god måte å beholde prestegårdene som en ressurs for lokalkirke og lokalsamfunn når de ikke lenger er bolig for prestene.

Den gjennomsnittelige **nattverddeltakelsen** i fellesrådsområdet har økt fra 19 per gudstjeneste med nattverd i 2010, til 27 i 2014. Det betyr at stadig flere mennesker forankrer sitt Gudsmøte i sakramentets gave og utrustning. Denne utviklingen må fortsatt stimuleres i forkynnelse og praksis. Det bør være en særlig prioritering å legge til rette for nattverdfeiring på gudstjenester tilknyttet **trosopplæringen**, og **dåpsfølgene** bør fortsatt stimuleres til å delta. Det var både fint og lovende å se at mange av de tilstedeværende konfirmanter deltok i nattverden og tente lys under Ung messe på torsdag.

Konfirmasjonsoppslutningen i de fire soknene var i 2014 på 185, det høyeste tallet de siste fem årene. Det vitner om kvalitet, relevans og god markedsføring. Det er et godt grep at konfirmanter deltar som ledere på **Sprell Levende** i Langset, slik vi fikk oppleve på tirsdag. I Langset er det også en fin tradisjon at det er konfirmanter som deler ut roser til de over 80 år før jul. En naturlig videreutvikling av denne relasjonen vil være at man inviterer de eldre inn på konfirmasjonstidens arenaer, der man kan utfordre dem til å fortelle konfirmanter om oppvekst, livsvilkår og formidle lokalhistorie slik at man kan forsterke det som historielaget kalte «emosjonell stedstilhørighet» - det å oppleve seg som en del av en større lokal sammenheng.

Konfirmanternes deltakelse i **Kirkens Nødhjelps fasteaksjon**, gir konfirmasjonstiden en særlig dimensjon og bevisstgjøring på internasjonal solidaritet og den globale kirke.

Relativt sett er det færre par som inngår **ekteskap** i Eidsvoll fellelrådsområde enn tidligere. Dette samsvarer med utviklingen ellers i bispedømmet, og gir grunn til å utvikle strategier og mål for hvordan kirken bedre kan møte unge mennesker i etablerings- og småbarnsfasen. Ett av tiltakene jeg som biskop har besluttet, er å gjøre det lettere å ha vigsel utenfor kirkerommet. På et sted som Eidsvoll bør det ligge vel til rette for å markedsføre vigsler i historiske omgivelser, gjerne i samarbeid med andre lokale aktører og interessenter, slik man har gode erfaringer med fra andre steder.

Kirken i Eidsvoll fellelrådsområde har tradisjon for å drive et allsidig **kirkemusikalsk** arbeid av høy kvalitet. I Eidsvoll drives en omfattende konsertvirksomhet, og den flotte akustikken gjør kirkerommet særlig attraktiv til klassisk musikk. Den allsidige **korarbeidet** blant barn og unge har god oppslutning i alle tre sokn, og er en inkluderende arena for småbarnsfamilier som flytter til Eidsvoll. I alle sokn er det etablert forsangertjeneste som er med å høyne kvaliteten på gudstjenestene. Det å knytte korvirksomheten opp mot gudstjenestelivet er et godt grep. Det er forresten ikke alle kirker som kan skryte av å ha huset Kirsten Flagstad sin offentlige debut, som hun fikk i Eidsvoll kirkekor i 1907, 9 år gammel!

De siste fem årene har mellom 90 og 100% av alle **begravelsesseremonier** i Eidsvoll kommune foregått i kirkelig regi. I lokalbefolkningen eksisterer det en berettiget forventning om høy kvalitet i kirkens tilstedeværelse og medvandring med mennesker i sorg og savn. **Gravplassene** rundt kirkene er mye større grad enn tidligere steder pårørende og lokalbefolkningen bruker for refleksjon og tilhørighet.

De ressursene som brukes på sermoniene og godt vedlikehold av gravlundene, er en grunnleggende del av kirkens kjerneoppdrag. Det arbeides nå med å gjøre Råholt kapell med relativt enkle grep til et **livssynsåpent seremonirom**. Min vurdering er at det ikke er noe til hinder for dette, fra kirkens side.

Økumenikk og samarbeid med organisasjonene

Det økumeniske samarbeidet i Eidsvoll er organisert gjennom «**Lederringen**», som har tradisjoner helt tilbake til feiringen av frigjøringen 1945 og derfor har den felles 17.mai markeringen ved Eidsvollsbygningen som et høydepunkt. Feiringen av Det Norske Bibelselskap sitt 250-årsjubileum i 2016 bør gi grunnlag for fellesmarkeringer. Med utgangspunkt i de gode felleskirkelige erfaringene og enhetsvisjonene i Lederringen bør det overveies å ta initiativ til etableringen av **Øvre Romerike Kristne Råd**, etter modell av Norges Kristne Råd, der det etableres en formell struktur med basert på kirkesamfunnenes ledende organer med fast og forpliktende representasjon.

Alle fire sokn har forpliktende misjonsavtaler i rammen av **SMM-samarbeidet**, med henholdsvis NMS og Stefanusalliansen. I god bibelsk ånd gir Feiring og Langset tiende av alle ofringer til misjonsprosjektene på henholdsvis Madagaskar og i Thailand.

Frivillighet

Den norske kirke, også her i Eidsvoll, Langset, Feiring og Råholt, må videreutvikle sin **mobilisering av menneskelige ressurser**. I en kristen kirke handler dette om å gi kirkens medlemmer mulighet til deltagelse i gudstjenestelivet og et raust handlingsrom for livstolkning og livshjelp. For å lykkes med dette vil det være viktig å utforme tiltak som er i tråd med vår

tids frivillighet: Tjenestene må tilpasses den enkeltes livssituasjon, behov, interesser, evner og med tydelige og avgrensede forventninger til deltagelsen. I Eidsvoll med tilflytting av mange unge familier, er det en hovedanliggende for disse å få et omfattende liv med arbeid og fritid til å henge sammen. Utvikling av arenaer der familiene kan bli styrket, er derfor etterspurt. Foreldre, foresatte, besteforeldre og kanskje oldeforeldre til barn og unge kan utfordres til sammen å være med og utvikle kirkens trosopplæring, korvirksomhet og konfirmasjonstid. De nye gruppene av unge pensjonister kan gi en generasjonstilhørighet mange savner. Samarbeid med lokale lag og foreninger om ulike begivenheter har et utviklingspotensiale, også i dette lokalsamfunnet.

Med de gode erfaringene fra prosjektet «**Lokalt medarbeiderskap**» for noen år tilbake, står dere godt rustet til å forsterke denne viktige siden ved lokalkirkens virksomhet.

Kommunikasjon

Bispedømmets strategiske plan løfter **kommunikasjon** som en helt sentral strategi for å nå våre mål. Det drives et godt kommunikasjonsarbeid i Eidsvoll med et utmerket menighetsblad – «**Kirken vår**». En stor andel av befolkningen leser menighetsblader. Potensialet er stort og er en god arena for et bredt samarbeid både om innhold, finansiering, produksjon og distribusjon. Lokalkirken er aktive med bekjentgjøringer og informasjon på Facebook og sms. Jeg merker meg at en vil vente med å ta i bruk Den norske kirkes nye og felles **nettsideløsning** til en er trygg på at den er stabil. Erfaringene fra vår side er gode. Denne løsningen er også kompatibel med smarttelefoner og nettbrett, og åpner for mange muligheter i kommunikasjonen med både unge og eldre.

DEN NORSKE KIRKES INVOLVERING I LOKALSAMFUNNET

Den norske kirke har vært, er og skal være med i det spennende arbeidet med å videreutvikle et livskraftig og bærekraftig lokalmiljø for kommende generasjoner her i Eidsvoll kommune. Befolkningens tillitsvalgte har valgt «**Trivsel og vekst i grunnlovsbygda**» som visjon, og har som hovedmålsetning at «innbyggerne i Eidsvoll skal oppleve god livskvalitet, sosial rettferdighet og gode muligheter til utdanning og utvikling».

Dette danner en god ramme og retning for kirkens engasjement i lokalsamfunnet og menneskers liv. Menighetsråd, fellesråd og stab må i samtaler med lokalsamfunnets ledelse identifisere områder og tiltak der kirkens ressurser, infrastruktur og kompetanse kan forsterke lokalsamfunnets demokratiske fattede målsetninger og prioriteringer. Ikke minst i møte med den fortsatt store **befolkningsveksten** i Eidsvoll, som blir særlig tydelig i Råholt, er det svært viktig at kirken samhandler med andre for å videreutvikle et samfunn der alle er inkludert og har mulighet til innflytelse på egen livssituasjon.

Det anbefales derfor et årlig møte mellom folkevalgte ledere og administrativ ledelse i kirke og kommune, i tillegg til det faste budsjettmøtet, der en drøfter programmer og områder for **samhandling**. Det vil være nyttig at kirken dokumenterer sin omfattende virksomhet, og viser hvordan man er en ressurs for å nå målene i kommuneplanen.

Resultatene av den pågående **kommunereformen** må fortsatt danne rammene for kirkens relasjon til lokalsamfunnets ledelse i årene som kommer, og det er viktig at fellesrådet holder seg godt orientert om de pågående prosessene.

Eidsvoll har betydelige utfordringer innenfor levekår og folkehelse, med mange mennesker som på ulike måter trenger ledsagelse av fellesskapet for å håndtere en krevende livssituasjon. Det var fint å se hvor høy oppmerksomheten er på disse utfordringene, verdig den kommunen der Eilert Sundt, «velferdsstatens åndelige opphavsmann i vårt land», virket en periode. Hans engasjement var nettopp knyttet til fortvilelsen over nødstilstanden i befolkningen på den tiden.

Lokalkirken er forpliktet ved sin bekjennelse og sitt oppdrag til å delta i arbeidet med å løse dagens utfordringer. Det er kirkens diakonale oppdrag og forpliktelse. Lokalkirkens diakoni ledes av **diakonen**. Diakonens oppgave i Den norske kirke er å være en formidler mellom og tilrettelegge for samhandling med de spesialiserte, diakonale institusjonene, humanitære aktører, kommunens behov for forsterkninger og menneskers behov for livshjelp og ledsagelse, ikke minst for å få oppfylt de rettighetene de har for tilskudd og tilrettelegging. De gode diakoniplanene kan gjerne utvikles til enda tydeligere å knytte seg til løsningen av de utfordringer kommunens ledelse peker på. Et slikt utviklingsarbeid må være en sentral del av diakonens arbeid.

Presset for å fremstå mest mulig «vellykket» oppleves stort også for ungdom i Eidsvoll-bygdene, slik vi fikk dette bekreftet i samtale med kommunale myndigheter og **politiet**. Eidsvoll kommune er et godt sted å vokse opp i for mange, samtidig som et voksende antall unge sliter med rotløshet, rus og psykiske helseutfordringer.

I møte med denne utviklingen er det svært viktig at samtalene mellom kommune og kirke føres videre, og at kirken med sin infrastruktur, arenaer og kompetanse kan finne tiltak og arbeidsformer som kan bidra til å hindre utenforskap og marginalisering. Diakonens deltakelse på **Solsiden** er et godt eksempel. Kommunen satsing på lavterskeltilbud som kan skape gode og sunne nettverk for ungdom som sliter, er veldig positivt. For kirkens del vil **konfirmasjonstiden**, som organiserer ca 60% av kommunens 15-åringer, og de ulike breddetiltakene i **trosopplæringen**, være viktige arenaer for forme en inkluderende «stedskultur».

Skolen og barnehagene er en tradisjonell arena for samarbeid mellom skole og kirke i lokalsamfunnet og står sentralt i møte med barn og unges oppvekstmiljø. Her i Eidsvoll er det lange tradisjoner med et gjensidig og respektfullt samarbeid mellom skole og kirke, bl.a. i de årlige adventsgudstjenestene. Vi fikk et flott eksempel på dette samarbeidet da **Feiring skole** var med på morgengudstjeneste i kirken på onsdag.

Utviklingen av skolens **kompetansemål** gir et godt fundament for et forsterket samarbeid mellom skole og kirke. Mange steder videreutvikles samarbeidet innenfor rammene av en **overordnet plan for skole-kirke-samarbeid**. Samarbeidet bør også inkludere hvordan kirken kan bistå skolen i sorgarbeid, ledsagelse av ungdommer som på ulikt vis sliter i livene sine og religionsdialog.

Etter en stimulerende spørretime med 3.klasse og samtale med skoleledelse og lærere på **Eidsvoll videregående skole**, erfarte jeg en høy bevissthet om å skape en inkluderende skole. Skolen og kirken har en stor felles oppgave i å utvikle dagens og kommende generasjoner til «gagns mennesker» med menneskeverd, solidaritet og toleranse som grunnleggende verdier.

I løpet av visitasen har jeg møtt et voksende engasjement for mennesker som flykter fra krigens grusomheter i Syria. Den største **flyktningsstrømmen** i Europa siden andre verdenskrig har skapt et medmenneskelig engasjement i både kirke og lokalsamfunn i Eidsvoll kommune, slik vi også ser det i store deler av Norge og Europa. Også denne kommunen vil om noen år gjenspeile det nye Norges mangfold i kultur og religion.

Per i dag er andelen flyktninger i kommunen lav. Det er derfor gledelig at kommunen både i 2013 og 2014 har bosatt flere flyktninger enn Inkluderingsdirektoratet (IMDI) har anmodet om. I samtaler med kommuneledelsen ble det gitt klare signaler om at også Eidsvoll kommune ser det som viktig å ta sine forpliktelser for mennesker på flukt på alvor, og bidra til midlertidig bosetting av flyktninger fra Syria. Det er fremtidsrettet å ta høyde for at disse kan bli nødt til å bo her over tid.

Det lokale engasjementet må håndteres langs to linjer: I **akuttfasen** er det viktig å bidra med praktisk hjelp som klær, mat og husrom. En oppgave for **diakonien** er å mobilisere mennesker med kjellerleiligheter eller ledig boflate til bosetting av mennesker som har fått anerkjent sitt beskyttelsesbehov. Mange av de som nå kommer til Eidsvoll for kortere eller lengre tid, trenger ledsagelse og sosiale nettverk. Her må lokalkirken stimulere sine medlemmer og befolkningen for øvrig til å stille opp.

Samtidig er det svært viktig å utvikle et langsiktig, robust og bærekraftig inkluderingsarbeid. Kommuneledelsen bør invitere hele bredden av lag, foreninger, organisasjoner og befolkning til deltagelse, og bidra til en informasjonsflyt som gjør det mulig å koordinere ulike initiativ. Kirken må involvere seg både i det akutte arbeidet og i **langsiktig inkluderingsarbeid**.

Kirkens forkynnelse må bidra til at lokalmiljøene tar vel imot de nye borgerne og lever ut et mangfoldig Eidsvoll i praktisk nestekjærighet.

Kommunens **bevilgninger** til lokalkirken er forutsigbare og relasjonene mellom kirke og kommune synes gode. Alle kirkebyggene har siden forrige visitas gjennomgått betydelig vedlikehold, og fremstår i dag som praktfulle signalbygg i lokalsamfunnene. Kapasiteten på kirkegårdene synes foreløpig tilfredsstillende. Fremover vil det være viktig å sikre at kirken har en forsvarlig drift, og være oppmerksom på de store mulighetene til samhandling mellom kirke og kommune.

I løpet av visitasen har vi ved flere anledninger drøftet behovet for **ny kirke i Sørbygda**. Råholt sokn er i ferd med å passere 10.000 medlemmer og sliter med betydelig underkapasitet på en rekke gudstjenester, arrangementer og andre samvær. Denne utviklingen vil forsterkes i møte med den forventede befolkningsveksten. Fellesrådet har derfor meldt ønske om regulert tomt til kommunen i forbindelse med kommunedelplan for Råholt.

Som biskop vil jeg understreke behovet for en bykirke som kan imøtekomme det voksende urbane sentrum sitt behov for et sosialt, kulturelt og åndelig samlingssted. Jeg har merket meg at kommunens ledelse anerkjenner behovet for en slik kirke. I fortsettelsen bør derfor den mulighetssøkende samtalen mellom fellesrådet og kommunen fortsette, vedrørende både tomt og innhold.

Stab, råd og utvalg

De utgående **menighetsrådene** fremstår som meget kompetente, og har gjort et solid arbeid i en krevende periode for kirken, både lokalt, regionalt og sentralt. Takk for stor innsats! Det har vært krevende med uroen omkring fellesrådets leieavtale angående Breidablikk. Jeg er glad for at konflikten nå ser ut til å være løst.

De nyvalgte rådene går inn i periode med svært viktige endringsprosesser i Den norske kirke, og skal være med å føre kirke gjennom de største organisatoriske endringer siden reformasjonen. Det blir både spennende og utfordrende – takk for at dere er villig til å være med og lede lokalkirken i denne perioden!

Vi har ved flere anledninger i løpet av visitasen drøftet «Strategi for Den norske kirke i Borg frem mot 2020», som bispedømmerrådet vedtok etter en lengre konsultasjonsprosess i hele bispedømmet. Bispedømmerrådet anbefaler Menighetsfakultetets menighetsutviklingsprogram (muv-Borg) som ressurs når det nå skal utvikles en strategi for kirken her i Eidsvoll.

Kirken i Eidsvoll, Feiring, Langset og Råholt er velsignet med en velfungerende og dyktig gruppe med **ansatte**, med sentralt forankret Kristus-tro og konkrete visjoner for kirken i lokalsamfunnet. De vigslende medarbeiderne virker alle trygt forankret i sin vigslingsforpliktelse.

På Kristi Himmelfartsdag i 1814 var Eidsvollmennene samlet til gudstjeneste i kirken, og en av tilhørerne beklaget seg etterpå over at «provsten Leganger vrøvlede over 1 time over teksten». Det gjelder så visst ikke dagens ansatte i lokalkirken i Eidsvoll! Jeg har i løpet av visitasuken gjentatte ganger fått bekreftet at kirken og dens medarbeidere nyter svært stor respekt og tillit på alle arenaer i lokalsamfunnet. Visitasen har bekreftet et meget godt inntrykk av lokalkirken her i Eidsvoll.

Stor takk til ansatte og menighetsråd som har lagt opp til et utmerket program og til dere som på ulikt vis har bidratt til at dette har blitt en svært minneverdig, innholdsrik og inspirerende visitas!

Utgang

En kirke som ikke lenger ser rike muligheter til å skape mer himmel på jord, har enten sluttet å være kirke eller er hjemme i himmelen. Kirkens bevegelse er alltid ut i verden for å døpe, lære, ledsage, trøste og la mennesker få se et glimt av Guds uendelige kjærlighet og nåde. Denne rike tjenesten skal vi stå i, helt til Jesus kommer tilbake.

Vi er som kirke kalt til å hjelpe mennesker til å tolke Guds storhet i menneskeliv og skaperverket som vi ser rundt oss hele tiden. I denne tjenesten kan vi gjøre Henrik Wergelands ord om sommerfuglens storhet til våre egne:

*Og alle verdens mennesker
og alle kongebud
ei gjøre kan en sommerfugl.
Det kan alene Gud.*

Må Gud velsigne og styrke dere i dette rike oppdraget!